

[Udenrigsministeren.]

I betragtning af de ringe fremskridt, der i de senere år er gjort på nedrustningsområdet faldt det naturligt for generalforsamlingen at vie en betydelig del af sin tid til dette spørgsmål.

Drøftelserne om spredningsproblemet var i almindelighed præget af saglighed og moderation, og dets presserende karakter blev erkendt fra alle sider. Det blev især understregt, at nåede man ikke frem til en aftale på nuværende tidspunkt, måtte det anses for højst tvivlsomt, om problemet overhovedet lod sig løse i betragtning af, at et betydeligt antal stater nu besidder muligheder for at udvikle nationale atomstyrker.

Ud fra ønsket om at prøve alle muligheder for at komme videre nævnte vi fra dansk side tanken om et dobbeltmoratorium, hvorefter et tidsbegrænset afkald fra de landes side, som ikke har atomvåben, skulle afbalanceres med en forpligtelse fra atommagternes side til at afstå fra underjordiske kernevåbenforsøg. Dette var et udtryk for vor erkendelse af realiteten bag de uforpligtede landes ønske om balance mellem de atomare og de ikke-atomare magters rettigheder og forpligtelser. Udviklingen vil vise, om der er grobund for denne tanke.

Den 19. november vedtog generalforsamlingen med overvældende flertal et af de otte uforpligtede medlemslande i FNs 18 magts komité fremlagt resolutionsforslag, som opfordrer til den tidligst mulige indgåelse af en ikke-spredningsaftale og 18 magts komiteen til at træde sammen igen så snart som muligt for at forhandle herom.

USA og Sovjetunionen præciserede efter afstemningen i beherskede vendinger deres divergerende synspunkter med hensyn til spørgsmålet om eventuelle nukleære NATO-arrangementers forenelighed med en ikke-spredningsaftale.

Efter vestlig opfattelse — også dansk — er selve spredningsfaren ikke så meget et problem i Europa som i andre dele af verden. En række lande uden for Europa, som har alvorlige udenrigspolitiske problemer tæt

inde på livet, vil med den forøgede tekniske viden i løbet af forholdsvis kort tid kunne fremstille atomvåben. Det er klart, at det er i verdensfredens interesse, at dette ikke bliver tilfældet, da faren for, at atomvåben tages i anvendelse til løsning af problemer, hvor en forhandlingsløsning synes umulig, vil stige i samme grad, som atommagternes antal forøges.

Sovjetunionen har hidtil lagt hovedvægten på situationen i Europa, tilsyneladende af frygt for, at tysk deltagelse i begrænsede nukleære arrangementer inden for NATO kun vil blive indledningen til noget mere vidtgående. For os at se måtte imidlertid en ikke-spredningsaftale synes at være den bedste garanti imod en sådan udvikling. Hvis Sovjetunionen havde ret i sine bekymringer, måtte man regne med, at det fremover ville blive sværere at få en sådan aftale i stand, således at det måtte synes lønnende for alle parter at gribe den chance, som øjeblikket byder.

Debatten i generalforsamlingen om et fuldstændigt atomprøvestop viste beklageligvis ingen ændring i de modstående synspunkter med hensyn til nødvendigheden af inspektion på stedet.

FNs generalforsamling vedtog den 3. december 1965 med stort flertal en resolution, hvori der opfordres til en indstilling af alle kernevåbenforsøg, og 18 magts komiteen opfordres til at fortsætte arbejdet med en fuldstændig prøvestopaftale i lyset af de forbedrede muligheder for et internationalt seismisk detektionssamarbejde.

Generalforsamlingen beskæftigede sig også med det oprindeligt på de uforpligtede landes Cairokonference i 1964 fremsatte forslag om en verdenskonference om nedrustning, et forslag, der blev godkendt af FNs nedrustningskommission i foråret 1965.

På forhånd må man stille sig tvivlende til mulighederne for at opnå substantielle resultater på en sådan konference, der let kan udvikle sig til et blot og bart propagandaforum. FNs 18 magts komité for nedrustning byder efter min mening på bedre muligheder for egentlige forhandlinger. Det